MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

LAITON MAAHANTULO, SEN JÄRJESTÄMINEN JA NIIDEN TORJUNTA

Sotatieteiden kandidaatin tutkielma

Kadetti
Erno Hakanen

Kadettikurssi 93
Rajavartiolinja

Huhtikuu 2009

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Kadettikurssi 93	Linja Rajavartio
Tekijä Kadetti Erno Hakanen	
Tutkielman nimi **Laiton maahantulo sen järjestäminen ja niiden torjunta**	
Oppiaine, johon työ liittyy Johtaminen	Säilytyspaikka Kurssikirjasto (MPKK: n ja RMVK: n kirjasto)
Aika: Huhtikuu 2009	Tekstisivuja 26

TIIVISTELMÄ

Rajavartiolaitos on keskeisessä asemassa laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjunnassa. Schengen-alueen ulkoraja Suomen ja Venäjän välillä lisää torjunnan suorittamisen tärkeyttä. Suomen asema kauttakulkumaana on korostunut Euroopan unionin ja Schengen alueen laajentumisen myötä. Hyvät ja nopeat kauttakulkuyhteydet eri maihin, lisäävät osaltaan laittoman maahantulon painetta.

Tutkimuksen teoreettinen pohja on rakennettu johtamisen laitoksen antaman opetuksen perusteella. Tutkimusmenetelmänä käytetään kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimusotetta. Metodina on käytetty aineistolähtöistä analyysiä.

Tutkimuksen tarkoitus on vastata kysymykseen: ”Miten laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjunnan kykyä todennetaan? ”
Kysymykseen voidaan vastata tarkastelemalla ensin laiton maahantulo ja sen järjestäminen ilmiönä. Tämän jälkeen on tarkasteltu laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjuntatoimenpiteitä rajanylityspaikkojen toimintaympäristössä.

Tutkimus paljasti että laiton maahantulo ja sen järjestäminen on päivittäinen uhka Suomen rajaturvallisuudelle. Kuitenkin suurin osa laittomasti maahan saapuvista henkilöistä pyrkii jatkamaan matkaansa edelleen muihin maihin Suomen kautta. Joten sisäiselle turvallisuudelle laiton maahantulo ja sen järjestäminen eivät ole suuria uhkia. Laittoman maahantulon torjunnan kykyä todennetaan rajavartiostoissa tehtävien riskianalyysien ja rajaturvallisuuskäskyjen muodossa. Näiden analyysien ja käskyjen perusteella määritellään kunkin työyksikön suurimmat uhat ja tämän perusteella voidaan voimavaroja kohdentaa mahdollisimman tehokkaasti.

Jatkotutkimus tarpeita tuli ilmi tutkimuksen tekemisen yhteydessä. Mielestäni riskianalyysissä käytettävää matemaattista kaavaa tai riskianalyysimallia olisi kehitettävä, koska nykyinen perustuu paljon olettamuksien varaan.

AVAINSANAT
laiton maahantulo, laittoman maahantulon järjestäminen, laittoman maahantulon torjunta, riskienhallinta, Rajavartiolaitos, rajatarkastukset

LAITON MAAHANTULO, SEN JÄRJESTÄMINEN ILMIÖNÄ JA NIIDEN TORJUNTA

1 JOHDANTO 5
1.1 Tutkimuksen viitekehys 7
1.2 Tutkimuksessa käytetyt keskeiset käsitteet 9
1.3 Aiheesta tehdyt aikaisemmat tutkimukset 11
2. TUTKIMUKSEN TIETEELLINEN TAUSTA 12
3. LAITON MAAHANTULO JA SEN JÄRJESTÄMINEN ILMIÖNÄ 14
3.1 Mitä on laiton maahantulo 14
3.1.1 Laittoman maahantulon järjestäminen 15
3.1.2 Törkeä laittoman maahantulon järjestäminen 16
3.2 Johtopäätökset 17
4. LAITTOMAN MAAHANTULON JA SEN JÄRJESTÄMISEN TORJUNTA 18
4.1 Ajoneuvotarkastuksen suorittaminen 18
4.2 Matkustusasiakirjojen tarkastaminen 20
4.3 Johtopäätökset 21
5. TORJUNTATOIMENPITEIDEN KYVYN MÄÄRITTÄMINEN 23
5.1 Riskianalyysi 23
5.2 Paljastumistodennäköisyys 25
5.3 Johtopäätökset 26
6. YHDISTELMÄ 27
7. LÄHTEET 30

LAITON MAAHANTULO, SEN JÄRJESTÄMINEN ILMIÖNÄ JA NIIDEN TORJUNTA

1 JOHDANTO

Laiton maahantulo ja sen järjestäminen ovat koko ajan ajankohtaisia asioita. Tämän takia myös laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjunnan kehittäminen on ajankohtaista.
Jossain päin maailmaa käydään tälläkin hetkellä jonkinlaista sotaa, vainotaan jotain kansanryhmää tai eletään köyhyydessä. Juuri nämä asiat aiheuttavat hyvinvointivaltioille laittoman maahantulon uhkan.

Oman tutkimuksen kannalta tärkeitä asioita on käsitelty varsin laaja-alaisesti niin siviili kuin sotilaspuolenkin artikkeleissa, julkaisuissa ja opinnäytetöissä.
Maanpuolustuskorkeakoululla aiheesta aiemmin tehdyt tutkimukset ovat pääsääntöisesti Strategian laitoksen alaisia. Laittoman maahantulon järjestämisen osalta järjestäytynyttä rikollisuutta ja väitettyä ”itämafiaa” on tutkittu myös poliisiammattikorkeakoulun alaisissa tutkimuksissa.

Tutkimuksessa keskeisen tarkastelun kohteena on ”mittari”, jonka avulla Kaakkois-Suomen rajavartiostossa pyritään todentamaan laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjunnan kyvykkyyttä.

Tutkimus on rajattu käsittelemään laitonta maahantuloa ja sen järjestämistä, koska näkisin sen olevan suurin uhka Suomen rajaturvallisuudelle. Laittoman maahantulon järjestäminen on hyvin yleinen järjestäytyneen rikollisuuden toimiala. Kuitenkaan järjestäytynyttä rikollisuutta ilmiönä ei tutkimuksessa käsitellä. Laittoman maahantulon järjestämiseen kuuluu osin myös ihmiskauppa. Työn rajaamisen kannalta ihmiskauppa on jätetty tutkimuksen ulkopuolelle. Työn painopiste on siis laittomassa maahantulossa ja sen järjestämisessä.
Koska tämän työn laajuus on rajattu tiettyyn sivumäärään, on rajauksilla myös pyritty saamaan tutkimuksesta riittävän suppea.

Tutkimuksessa laittoman maahantulon torjuntaa, on käsitelty Euroopan unionin neliportaisen rajaturvallisuusmallin kolmannen tasan kautta. Torjuntatoimenpiteitä tehdään muillakin tasoilla, mutta valitsin tarkastelun kohteeksi kolmannen tasan. Nämä toimenpiteet ovat konkreettisia toimenpiteitä, joita suoritetaan päivittäin rajanylityspaikoilla.

Laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjunnan kyvykkyyden mittaamista tarkastellaan Kaakkois-Suomen rajavartiostossa käytössä olevan riskianalyysin mukaan. Riskianalyysi käsittää laittoman maahantulon ja muidenkin rikosten osalta binomi-todennäköisyyslaskentaan perustuvan kaavan, jolla todennetaan paljastumistodennäköisyys rajat ylittävän rikollisuuden osalta.

Tutkimusmenetelmistä valitsin kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimusotteen. Metodina olen käyttänyt aineistolähtöistä analyysiä. Materiaalia etsin pääsääntöisesti eri kirjastoista. Aineistoa hankkiessa pyrin olemaan mahdollisimman laaja-alainen. Tarpeellisimmiksi katsomani lähteet löytyivät Maanpuolustuskorkeakoulun sekä Raja- ja Merivartiokoulun kirjastoista.

Tutkimusaineiston avulla pyrin luomaan teoreettisen kokonaisuuden tutkittavasta aiheesta. Tutkimuksen analyysi on puhtaasti aineistolähtöistä.

Aiheen liittäminen johtamiseen oppiaineena, on tässä tutkimuksessa luotu turvallisuuden käsitteiden kautta. Tutkimuksen tarkoitus on luoda pohjaa tuleville tutkimuksille ja paljastaa mahdollisia jatkotutkimus tarpeita.

Tutkimuksen tarkoitus on vastata seuraavaan kysymykseen:

Miten laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjunnan kykyä todennetaan?

Tutkimuksessa tarkastellaan myös seuraavia alakysymyksiä:

Millainen laiton maahantulo on ilmiönä?
Millainen on laittoman maahantulon järjestäminen ilmiönä?
Miten laitonta maahantuloa ja sen järjestämistä torjutaan?

Tutkimuksen toisessa luvussa pohditaan tutkimuksen tieteellistä taustaa, jonka avulla se voidaan yhdistää johtamiseen oppiaineena. Tämän luvun tarkoituksena on esitellä yleisesti käsitteet safety ja security sekä liittää ne tähän tutkimukseen.

Kolmannessa luvussa tarkastellaan laitonta maahantuloa ja sen järjestämistä ilmiönä. Tämän luvun tarkoituksena on saada tutkimukselle käytännönläheinen perusta ja perehtyä asioihin puhtaasti ilmiöinä. Luvussa käsitellään yleisimpiä syitä laittomaan maahantuloon sekä keskeisimpiä keinoja laittomaan maahantuloon ja sen järjestämiseen.

Tutkimuksen neljännessä luvussa tuodaan esille, kuinka laitonta maahantuloa ja sen järjestämistä torjutaan. Näiden torjuntatoimenpiteiden tarkastelu on rajattu käsittelemään rajanylityspaikoilla tehtäviä päivittäisiä toimenpiteitä. Luvussa tarkastellaan matkustusasiakirja- ja ajoneuvotarkastusten periaatteita.

Viidennessä luvussa käsitellään laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjunnan kyvykkyyden todentamista. Luvussa tuodaan esille rajaturvallisuuskäskyn osana valmisteltava riskianalyysi. Tämän riskianalyysin osana tarkastellaan lähemmin paljastumistodennäköisyyden määrittämistä, jonka avulla kohdennetaan rajanylityspaikoilla omia toimenpiteitä.

Jokaisen luvun lopuksi on koottu edellä olleesta luvusta keskeisimmät johtopäätökset.
Lopuksi yhdistelmässä kootaan lukujen johtopäätökset sekä muut tutkimuksen mukana esille tulleet asiat.

1.1 Tutkimuksen viitekehys

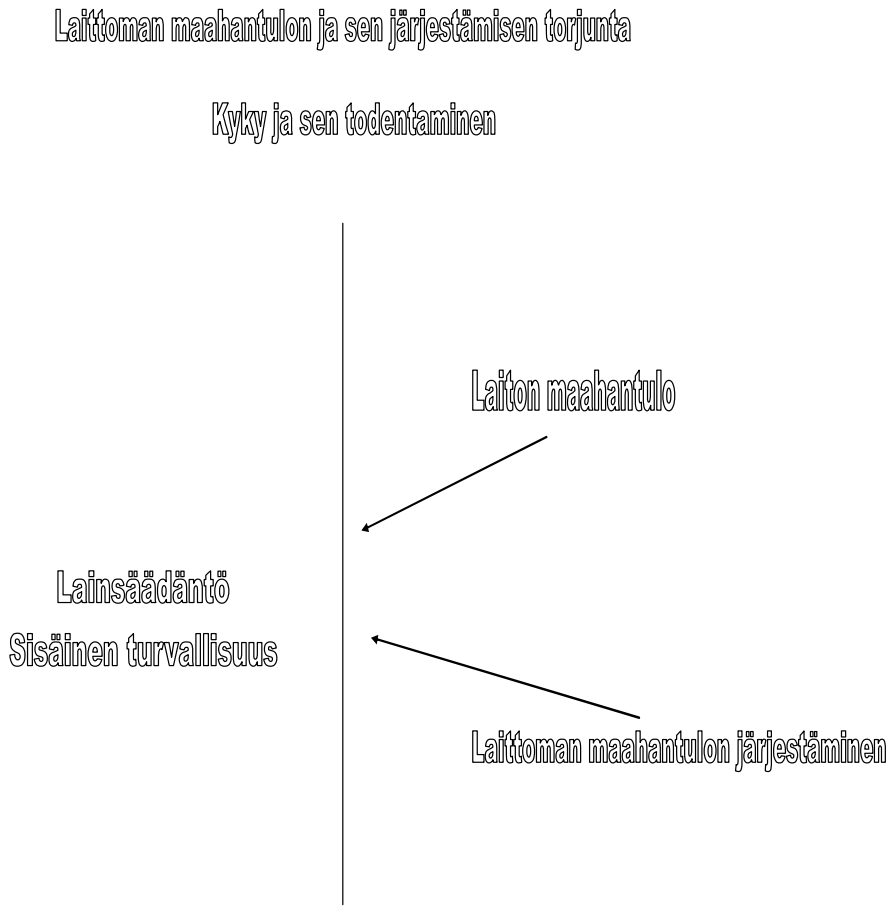

1.2 Tutkimuksessa käytetyt keskeiset käsitteet

Järjestäytynyt rikollisuus

Järjestäytynyt rikollisuus on rikollista toimintaa, johon liittyy vähintään useamman kuin kahden henkilön yhteistyö, ryhmä toimii pitkän tai rajoittamattoman ajan ja ryhmää epäillään törkeistä rikoksista. Ryhmän toiminnassa taloudellisen hyödyn ja/tai vallan tavoittelu on määräävänä tekijänä.[1]

Laiton maahantulo

Laiton maahantulo tarkoittaa matkustamista valtiosta toiseen ilman asiaankuuluvia perusteita maahantulolle.[2]

Rajaturvallisuuden ylläpitäminen

Rajaturvallisuuden ylläpitämisellä tarkoitetaan kotimaassa ja ulkomailla suoritettavia toimenpiteitä, joilla pyritään

1) estämään valtakunnan rajan ja ulkorajan ylittämisessä annettujen säädösten rikkominen
2) rajat ylittävästä henkilöliikenteestä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuvat uhat sekä
3) varmistamaan rajanylityksen turvallisuus.[3]

Schengenin säännöstö

Schengenin säännöstöllä tarkoitetaan Amsterdamin sopimuksella 1. päivänä toukokuuta 1999 osaksi Euroopan unionin säännöstöä otettua kokonaisuutta, joka koostuu vuoden 1985 Schengenin sopimuksesta, vuoden 1990 Schengenin yleissopimuksesta, jäsenvaltioiden liittymissopimuksesta sekä Schengenin toimeenpanevan komitean päätöksistä ja julistuksista, sekä tähän säännöstöön perustuvia myöhemmin annettuja säännöksiä.[4]

Euroopan unionin kansalainen ja häneen rinnastettava henkilö

Unionin kansalaisella ja häneen rinnastettavalla henkilöllä tarkoitetaan Euroopan unionin (EU) jäsenvaltion sekä Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaista.[5]

---

[1] Heikkilä, sivu 3
[2] Sama
[3] Riissanen, sivu 18
[4] Rajavartiolaki 2§ kohta 12
[5] Ulkomaalaislaki 1 luku, 3 §, 2. mom

Kolmannen maan kansalainen

Kolmannen maan kansalaisella tarkoitetaan muun maan kansalaista kuin unionin kansalaista ja häneen rinnastettavaa.[6]

Matkustusasiakirja

Matkustusasiakirjalla tarkoitetaan valtion tai kansainvälisesti myöntämiseen oikeutetun järjestön henkilölle myöntämää, virallista kansainväliseen matkustamiseen tarkoitettua henkilöllisyyden ja matkustusoikeuden osoittavaa asiakirjaa, kuten passia tai virallista henkilöllisyystodistusta.[7]

Profilointi

Rajatarkastuksen kohteena olevan asiakkaan vertaamista aiemmin tapahtuneisiin, laittoman maahantulo yritysten perusteella saatuihin tietoihin.

Rajavartija

Rajavartijalla tarkoitetaan virkamiestä, jonka toimipaikka kansallisen lainsäädännön mukaan sijaitsee joko rajanylityspaikalla tai rajalla tai sen välittömässä läheisyydessä ja joka suorittaa rajavalvontatehtäviä tämän asetuksen ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.[8]

Rajatarkastus

Rajanylityspaikoilla suoritettavia tarkastuksia, joiden tarkoituksena on varmistaa, että henkilöt ja heidän kulkuneuvonsa sekä heidän hallussaan olevat esineet voidaan päästää jäsenvaltioiden alueelle tai pois sieltä. [9]

---

[6] Ulkomaalaislaki 1 luku, 3§, 3 mom
[7] Anttonen, oppituntimateriaali
[8] Schengenin rajasäännöstö 2 artikla 13 mom
[9] Schengenin rajasäännöstö 2 artikla 10 mom

1.3 Aiheesta tehdyt aikaisemmat tutkimukset

Laitonta maahantuloa ja sen järjestämistä ilmiönä on tarkasteltu paljon. Tutkimuksia ja kirjallisuutta aiheesta on saatavilla runsaasti.
Laitonta maahantuloa koskevaa kirjallisuutta on löydettävissä monessa muodossa, kuten esimerkiksi artikkeleina ja opinnäytetöinä. Suurin osa laitonta maahantuloa käsittelevistä teoksista on keskittynyt asiakirjaväärennöksiin.

Mika Keräsen (2002) mukaan laittomien maahantulijoiden asettamien uhkakuvien arvioidaan kasvavan tulevaisuudessa. Lisääntyvinä ilmiöinä ovat matkustusasiakirjaväärennökset ja ihmissalakuljetuksen ammattimaistuminen. Suomea ei nähdä maahantulon potentiaalisena maana. Tämä johtuu todennäköisesti yhteiskuntarakenteen kehittyneisyydestä ja ulkomaalaisten suhteellisen pienestä osasta väestöä.

Mikko Heikkilä toi pro gradussaan (2007) esille, että järjestäytynyt rikollisuus pystyy vaikuttamaan turvallisuuteemme heikentämällä turvallisuusjärjestelmää, lisäämällä tavanomaista rikollisuutta sekä aiheuttamalla huomattavia terveydellisiä ja taloudellisia negatiivisia seurauksia. Tutkimuksen pääpaino oli kuitenkin järjestäytyneen rajat ylittävän rikollisuuden ja sen eri rikostyyppien ilmiöiden tarkastelussa.

Tom Hanén (2005) tuli diplomityössään tulokseen, että Rajavartiolaitoksen toimintaympäristössä, valtiohallinnon tuloksellisuuden käsitteen myötä turvallisuusjohtamisen organisaatiomallin merkitys on korostunut rajavartiolaitoksessa. Turvallisuuden kehittyminen noudattaa rajavartiolaitoksessa pääosin valtiohallinnossa tapahtuvaa ylempää kehitystä. Työssään Hanén havaitsi myös yhteyden turvallisuuden ja riskienhallinnan käsitteiden täsmentämättömyyden ja turvallisuusjohtamisen kehittämisessä havaittuihin ongelmiin. Suomessa turvallisuuden käsitteen täsmentämättömyyttä on vahvistanut vain yhden turvallisuussanan käyttö, joka sisältää sekä turvallisuuden että turvaamisen merkitykset.

2. TUTKIMUKSEN TIETEELLINEN TAUSTA

Tutkimuksen tieteellisenä perusteena on turvallisuus. Turvallisuus käsitteenä jaetaan yleisesti sitä käsittelevissä julkaisuissa alakäsitteisiin safety ja security. Näistä kahdesta turvallisuuden käsitteestä voidaan löytää liittymäpintoja tutkielman aiheeseen. Myös sisäinen turvallisuus on kosketuksissa aiheeseen. Kuitenkin näistä kahdesta käsitteestä securityllä on suurempi liityntäpinta tutkimuksen aiheen kanssa. Laiton maahantulo ja sen järjestäminen on poikkeuksetta tahallista rikollista toimintaa. Kuitenkaan safety-käsitettä ei ole poissuljettu.

Tom Hanen avasi käsitteiden safety ja security erot omassa diplomityössään seuraavalla tavalla:

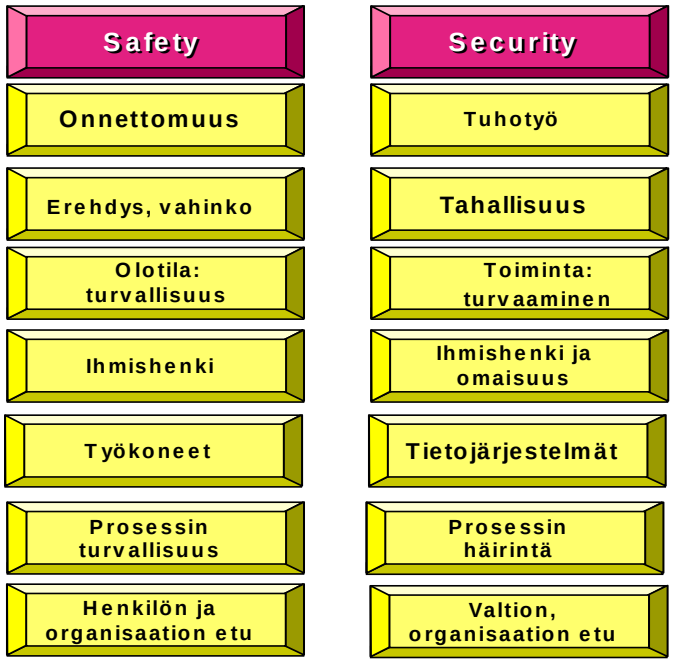

Käsitettä safe tai safety käytetään ilmaisemaan turvapaikkaa tai olotilaa, mutta ei toimintaa. Käsitettä secure tai security käytetään puolestaan silloin, kun turvallisuutta tehdään (turvataan) tai sitä vaaditaan.[10]

Security käsitteenä tarkoittaa siis jotain pahansuopaa ja rikollista toimintaa. Tätä käsitettä voidaan käyttää esimerkiksi, kun kyseessä on tuhotyö tai tahallinen teko.

[10] Hanén, sivu 21

Security-käsite ilmenee tutkimuksen painopisteenä olevan laittoman maahantulon järjestämisen kautta. Laittoman maahantulon järjestämisen taustalla vaikuttaa usein järjestäytynyt rikollisuus.
Käsite safety tarkoittaa tapaturmaisia tapahtumia. Tällaisia tapahtumia voivat olla muun muassa onnettomuus, vahinko tai erehdys.
Laiton maahantulo ja sen järjestäminen voi pahimmillaan vaikuttaa hyvinkin monella tavalla maamme turvallisuuteen. Tämän seikan perusteella, näkökulmasta riippuen, voidaan molemmat käsitteet nähdä osana tutkimusta.

Käsitteiden selventämiseksi on esitetty myös seuraavaa:
Lentoliikenteessä matkustaja kohtaa securityn lentoaseman turvatarkastuksessa sekä safetyn lentoemännän esitellessä hänelle lentokoneen varauloskäyntejä ja pelastusliivien sijaintia.[11]

Edellisen perusteella voidaankin todeta, että valtakunnan rajaa ylittävä asiakas kohtaa securityn rajavartiomiehen suorittaman maahantulotarkastuksen aikana.

Safety-käsitteen alakohdaksi on luokiteltu myös turvallisuus tunnetilana. Käsitteen liittäminen tutkielmaan tapahtuu tämän alakohdan kautta. Asiantuntevasti ja tehokkaasti toimivat viranomaiset parantavat turvallisuuden tunnetta.

Sisäisen turvallisuuden päämääränä on yhteiskunnan ja valtion pitäminen vakaana, kansalaisten elämän olosuhteet turvallisina sekä rakentaa kestokykyä häiriötilanteiden varalle. Sisäinen turvallisuus kytkeytyy tiiviisti sosiaalisiin kysymyksiin. [12]
Rajavartiolaitoksen päätehtävä on laittoman maahantulon torjuminen. Jos Rajavartiolaitos ei pystyisi suorittamaan tätä tehtävää, maamme sisäinen turvallisuus saattaisi vaarantua.

Koska monilla laittoman maahantulon järjestäjillä on yhteyksiä eri rikollisjärjestöihin, on hyvin todennäköistä, että maahan kantautuu myös muuta ”oheisrikollisuutta”.
Tämän takia on otettava huomioon myös ääritapauksissa sisäisen turvallisuuden heikkeneminen.

---

[11] Sama
[12] Partanen, sivu 31

3. LAITON MAAHANTULO JA SEN JÄRJESTÄMINEN ILMIÖNÄ

3.1 Mitä on laiton maahantulo

” Suomen tuleva ulkomaalainen tarvitsee voimassa olevan passin tai muun Suomen hyväksymän matkustusasiakirjan. EU:n jäsenmaiden kansalaisille riittää henkilöllisyystodistus Suomeen pääsemiseksi. Joidenkin maiden kansalaiset tarvitsevat viisumin Suomeen tuloa varten. Maahantulolupia haetaan hakijan kotimaassa olevasta Suomen konsulaatista tai Suomea edustavan Schengen-maan edustustosta[13]*”*

Laittomaan maahantuloon on monia syitä. Henkilöiden lähtömaissa on yleensä huonot elinkeinomahdollisuudet tai jokin yksilön turvallisuutta heikentävä tilanne. Parempien elinkeinomahdollisuuksien ja paremman elämän toivossa ihmiset lähtevät pois kotimaastaan laillisin tai laittomin keinoin. On myös mahdollista, että henkilö on hakenut turvapaikkaa jostain Euroopan maasta, sitä kuitenkaan saamatta. Tästä johtuen hän päättää päästä Schengen-alueelle laittomasti.

Laittoman maahantulon järjestämistapauksissa maksut kuljetuksesta peritään yleensä etukäteen. Kuljetuksen kohteena olevilla henkilöillä ei hyvin useinkaan ole tarkkaa tietoa päämäärästään tai matkareitistä.

Elintasoerot ovat usein keskeinen syy niin lailliseen kuin laittomaankin maahanmuuttoon[14]. Laittoman maahantulon järjestäminen on rikollisorganisaatioille varsin kannattava bisnes. On kuitenkin huomioita, etteivät kaikki laittoman maahantulon yritykset ja niiden järjestäminen ole aina järjestäytyneen rikollisuuden järjestämiä. Laittoman maahantulon järjestäjät voivat olla myös muiden sosiaalisten sidosten kautta tuttuja henkilöitä, joilla ei ole varsinaisesti tekemistä rikollisorganisaatioiden kanssa.

Suomi on laittoman maahantulon kohde- ja kauttakulkumaa. Ilmastosta huolimatta Suomen tekee houkuttelevaksi hyvä turvallisuustilanne, sosiaaliturva sekä hyvät liikenneyhteydet muihin länsimaihin.[15]

---

[13] [http://www.suomi.fi/suomifi/suomi/aiheet/maahan_ja_maastamuutto/maahanmuutto/index.html], viitattu 9.8.2008
[14] Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2004, s. 30
[15] [http://www.mil.fi/perustietoa/julkaisut/kokonaismaanpuolustus/1/1_8.html], viitattu 17.8.2008

”EU:n laajentuminen ei ole kuitenkaan toistaiseksi lisännyt ihmissalakuljetusta ja laitonta maahantuloa Suomeen ja Suomen kautta muualle EU:n alueelle. Vuonna 2007 havaittiin 76 laittoman maahantulon järjestämistapausta mukaan lukien törkeät tapaukset. Laittomasti maahan järjestettyjä henkilöitä todettiin aiempaa vähemmän, kaikkiaan 545 henkilöä. Laittoman maahantulon järjestämisestä annettiin vuonna 2007 10 tuomiota ja törkeästä tekomuodosta kuusi tuomiota.” [16]

Laiton maahantulo on jatkunut Euroopan unionin alueella voimakkaana, ja siihen liittyy yhä enemmän kansainvälistä järjestäytynyttä rikollisuutta, kuten ihmissalakuljetusta ja ihmiskauppaa. [17]
Laittomasti maahan tulevaa henkilöä epäillään alkuvaiheessa valtiorajarikoksesta.
Kuitenkaan kaikilla ei ole päämääränä siirtyä Suomen kautta muualle Eurooppaan, vaan jäädä oleskelemaan Suomeen.
Laittoman maahantulon suurimpia ongelmia on luvattomasti maahan jääminen viisumin tai viisumivapausajan määräaikojen päättymisen jälkeen, eli henkilö ei poistu maasta luvan määräajan loppuun mennessä.[18]

Viime aikoina on keskusteltu paljon mahdollisesta viisumivapaudesta Suomen ja Venäjän väliselle rajalle. Tällä toimenpiteellä olisi tarkoitus parantaa suhteita Venäjään.
Viisumivapauden myötä laiton maahantulo tulisi samalla voimakkaasti lisääntymään.[19]
Venäjällä henkilörekisterijärjestelmät eivät ole toimivia, ja maassa oleskelee tällä hetkellä suuret määrät pakolaisia.

3.1.1 Laittoman maahantulon järjestäminen

Vuonna 2007 todettiin 106 väärennettyä matkustusasiakirjaa. Tapauksiin liittyy lähes aina jonkinasteista organisoitua rikollista toimintaa.[20]
Laittoman maahantulon järjestäminen rajanylityspaikkojen kautta tapahtuu pääsääntöisesti kahdella tavalla.

---

[16] [http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/rajaturva/$file/rajaturva.pdf] viitattu 3.10.2008
[17] Sisäisen turvallisuuden ohjelma, Turvallinen elämä jokaisella, valtioneuvoston yleisistunto
[18] Kirjallinen kysymys 465/2008 vp. Hallituksen linja Suomen ja Venäjän välisessä viisumikysymyksessä
[19] Sama
[20] [http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/rajaturva/$file/rajaturva.pdf] viitattu 3.10.2008

Ensimmäinen tapa on piilottaa henkilö ajoneuvoon ja tällä tavoin saada hänet ohi rajatarkastuksen. Toinen tapa on hankkia henkilölle väärennetyt matkustusasiakirjat, joiden avulla henkilö pyrkii muun rajatarkastusliikenteen mukana pääsemään maahan.
Rikoslaki määrittelee laittoman maahantulon järjestämisen seuraavasti:

Joka

1) tuo tai yrittää tuoda Suomeen tai Suomen kautta muuhun maahan ulkomaalaisen, jolla ei ole maahantuloon vaadittavaa passia, muuta matkustusasiakirjaa, viisumia tai oleskelulupaa,

2) järjestää tai välittää 1 kohdassa tarkoitetulle ulkomaalaiselle kuljetuksen Suomeen tai

3) luovuttaa toiselle väärän tai väärennetyn taikka toiselle henkilölle annetun passin, muun matkustusasiakirjan, viisumin tai oleskeluluvan käytettäväksi maahantulon yhteydessä,

on tuomittava laittoman maahantulon järjestämisestä *sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.*

Laittoman maahantulon järjestämisenä ei pidetä tekoa, jota erityisesti huomioon ottaen tekijän vaikuttimet sekä ulkomaalaisen turvallisuuteen vaikuttavat olot hänen kotimaassaan tai vakinaisessa asuinmaassaan on pidettävä kokonaisuutena ottaen hyväksyttävistä syistä tehtynä.[21]

3.1.2 Törkeä laittoman maahantulon järjestäminen

Törkeä laittoman maahantulon järjestäminen ei varsinaisesti poikkea laittoman maahantulon järjestämisestä. Rikoslaki määrittää teon asteen törkeäksi silloin, jos järjestäjä kuuluu johonkin rikollisryhmään, kuljetettavaa henkilöä on vahingoitettu tai hänelle on aiheutettu hengenvaara.

Jos laittoman maahantulon järjestämisessä

1) aiheutetaan tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila taikka näihin rinnastettavaa erityisen tuntuvaa kärsimystä tai

[21] Rikoslaki 17 luku 8§

2) rikos on tehty osana 1 a §:n 4 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.[22]

3.2 Johtopäätökset

Laiton maahantulo ja sen järjestäminen on niin sanottua piilorikollisuutta. Tämän lisäksi se on aina tahallista toimintaa. Tarkasteltaessa aiemmin esillä ollutta taulukkoa safety- ja security-käsitteiden jakamisesta voidaan siis todeta laittoman maahantulon ja sen järjestämisen vaikuttavan turvallisuuteemme securityn kautta.

Suomen asema laittoman maahantulon ja sen järjestämisen näkökulmasta on toimia kauttakulkumaana. Laittoman maahantulon järjestäminen on taloudellisesti hyvin kannattavaa erilaisille järjestäytyneen rikollisuuden ryhmille.
Laittoman maahantulon syynä on yleensä toivo paremmista elinoloista tai paremmasta työtilanteesta.
Järjestetyssä maahantulossa henkilö voidaan tarvittaessa nopeasti siirtää suuriin satamiin tai lentokentille, joista on hyvät jatkoyhteydet eri maihin. Hyvien jatkoyhteyksien vuoksi Suomen asema kauttakulkumaana on korostunut. Schengen-maihin pääsyä ei välttämättä tarvitse odottaa montaakaan tuntia, jos henkilö on ohjeistettu ja hänen rahavaransa ovat riittävät.

Laittomasti maahan pyrkivät henkilöt pyritään saamaan kiinni päivittäin suoritettavien rajatarkastuksien yhteydessä. Myöhemmin henkilön kiinniottaminen on vaikeaa sekä epätodennäköistä. Ulkomaalaisvalvonnan ansiosta on mahdollista ottaa kiinni laittomasti maassa olevia henkilöitä.

[22] Rikoslaki 17 luku 8a§

4. LAITTOMAN MAAHANTULON JA SEN JÄRJESTÄMISEN TORJUNTA

Seuraavassa luvussa tarkastellaan toimenpiteitä, joita suoritetaan rajanylityspaikalla laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjumiseksi.
Jokaiselle maahan saapuvalle henkilölle suoritetaan rajatarkastus.
Rajatarkastuksen suorittamisen laajuus riippuu henkilön lähtömaasta. Euroopan unionin kansalaisille suoritetaan niin sanottu vähimmäistarkastus, kun taas kolmansien maiden kansalaisille suoritetaan perusteellinen tarkastus.

Tarkastukset jaetaan ensimmäisen ja toisen linjan tarkastuksiin. Ensimmäisen linjan tarkastuksella tarkoitetaan rutiininomaista tarkastusta, esimerkiksi matkustusasiakirjojen tarkastamista. Mahdollisten epäkohtien ilmetessä suoritetaan asiakkaalle toisen linjan tarkastus. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi henkilön kuulemista ja mahdollisten matkatavaroiden tai ajoneuvon tarkastamista.
Asiakkaan siirtäminen toisen linjan tarkastukseen tapahtuu pääsääntöisesti profiloinnin, asiakkaan käyttäytymisen perusteella tai mahdollista asiakirjaväärennöstä epäiltäessä.

Suurin osa laittomista maahantuloista tai niiden yrityksistä tapahtuu väärillä asiakirjoilla tai ilman asiakirjoja väärillä tiedoilla.[23]

Rajatarkastus toimitetaan rajanylityspaikalla. Rajatarkastus voidaan toimittaa myös julkiseen liikenteeseen käytettävässä kulkuneuvossa ja muussa paikassa, jos liikenteen sujuvuuden turvaaminen tai muu perusteltu syy sitä edellyttää. [24]
Rajatarkastuksia suoritettaessa on otettava huomioon asiakaspalvelulähtöisyys. Tarkastuksissa jokaista maahan saapuvaa ei voida pitää rikollisena. Rajanylityspaikan kautta kulkevan liikenteen on oltava sujuvaa ja mahdollisimman joustavaa.

4.1 Ajoneuvotarkastuksen suorittaminen

Saapuessaan rajanylityspaikalle ajoneuvolla asiakas kohtaa ensimmäiseksi rajanylityspaikan edustalla olevan ulkomiehen. Ulkomiehen tehtävä on ”rytmittää” rajanylityspaikalle tulevaa ajoneuvoliikennettä.

---

[23] [www.mil.fi/perustietoa/julkaisut/kokonaismaanpuolustus/6/6_6.html],viitattu 18.8.2008
[24] Anttonen, oppituntimateriaali

Asiakkaan saapuessa ajoneuvollaan ulkomies tarkastaa ajoneuvon pintapuolisesti. Tarkastuksella on tarkoitus arvioida ajoneuvon soveltuvuus Suomen tieliikenteeseen, mutta myös saada havaintoja mahdollisista ajoneuvoon piiloutuneista henkilöistä.

Tarvittaessa asiakkaan ajoneuvo voidaan ottaa toisen linjan tarkastukseen rajanylityspaikalla. Päätös toisen linjan tarkastuksesta voidaan tehdä asiakkaan käyttäytymisen, asiakirjoissa ilmenneen ongelman tai profiloinnin täsmäävyyden perusteella. Rajavartiomies suorittaa ajoneuvotarkastuksen apunaan mahdollisesti tulliviranomainen. Ajoneuvon kuljettaja avaa rajavartio- tai tullimiehen käskystä tarkastettavan kohteen, esimerkiksi takakontin, jonka jälkeen se tutkitaan. Ensin tehtävä pintapuolinen tarkastus suoritetaan rajanylityspaikan ulkopuolella. Mahdollisten raskauttavien seikkojen ilmentyessä tai jos epäily niitä kohtaan kasvaa, ajoneuvo ohjataan erilliseen tarkastushalliin. Tarkastushallissa ajoneuvo tyhjennetään matkustajista ja matkatavaroista. Jos ajoneuvo on suuri, kuten esimerkiksi matkailuauto tai bussi, koiraa käytetään mahdollisuuksien mukaan apuna tarkastuksessa. Tarkemman tarkastuksen aikana pyritään löytämään mahdollisesti laitonta materiaalia tai jopa ajoneuvoon piiloutuneita henkilöitä.
Mahdollisesti ajoneuvo voidaan tarpeen mukaan purkaa osiin, jos pintapuolisen tarkastuksen aikana saadaan riittävästi viitteitä rikollisesta toiminnasta.

Ajoneuvoon piiloutumiseen on Vaalimaan rajanylityspaikalla käytössään varsin tehokas vastakeino. Ajoneuvon tarkastushalliin on sijoitettu läpivalaisulaite, jonka avulla voidaan erottaa mahdolliset välipohjat ja kotelot raskaampien ajoneuvojen rakenteissa. Läpivalaisussa ajoneuvo ajetaan ikään kuin autotalliin, jossa röntgen-tekniikkaan perustuen nähdään ajoneuvossa olevat mahdolliset salalokerot ja muutokset alkuperäisestä rakenteesta[25].

Koiran käyttö rajatarkastuksien yhteydessä on yleistä. Koiran toiminta perustuu hajuaistiin, joten näin ollen se ei ole täysin luotettava menetelmä. Koira kykenee erittelemään ihmisen hajun lähes kaiken materiaalin joukosta.
Kuitenkin ajoneuvon tuulettaminen noin 10-15 minuutin ajan helpottaa mahdollisen salamatkustajan aistimista, koska muista matkustajista jäävä hajujälki luonnollisesti vähenee.[26]

[25] Keränen, s 45
[26] Sama, s 46

4.2 Matkustusasiakirjojen tarkastaminen

Matkustusasiakirjojen tarkastaminen tapahtuu rajanylityspaikan sisätiloissa. Passintarkastuspisteiden järjestelyt on pyritty tekemään mahdollisimman selkeiksi. Selkeillä järjestelyillä pyritään siihen, etteivät maasta lähtevät ja maahan tulevat asiakkaat sekoitu keskenään. Passintarkastusta suorittavalla viranomaisella on hyvä näköyhteys odotusaulaan. Näin hän varmistuu siitä, ettei kukaan ylitä rajaa ilman rajatarkastusta. Ulkomaalaislain 11§ :n mukaan maahantulon edellytyksenä on, että henkilöllä on voimassa oleva rajaylitykseen vaadittava matkustusasiakirja.
Kun matkustaja on antanut passin tarkastusta suorittavalle viranomaiselle, vedetään se ensin konelukulaitteen läpi. Tämän jälkeen tarkastetaan, että henkilöllisyys täsmää passissa olevien tietojen kanssa. Jos kyseessä on kolmannen maan kansalainen, tarkastetaan häneltä perusteellisen tarkastuksen mukaiset asiat.

” Hän pystyy tarvittaessa esittämään asiakirjoja, joilla osoitetaan suunnitellun oleskelun tarkoitus ja edellytykset ja hän pystyy osoittamaan, että hänellä on toimeentuloon tarvittavat varat, kun otetaan huomioon sekä suunnitellun oleskelun kesto että lähtömaahan paluu tai kauttakulkumatka sellaiseen kolmanteen maahan, jonne hänen pääsynsä on varmistettu, tai että hän pystyy laillisesti hankkimaan nämä varat”. [27]

Tämä tarkoittaa, että henkilöltä kysytään mahdollisia matkalippuja, majoituksen sijaintia ja rahavaroja. Paluumatkan ja majoituksen lisäksi henkilöllä tulisi olla noin 30 euroa yhtä oleskelupäivää kohden.

Jos on syytä epäillä, ettei passissa oleva henkilöllisyys täsmää matkustajan kanssa, voidaan matkustajalta pyytää nimikirjoitusnäyte. Muita mahdollisuuksia on esimerkiksi pyytää matkustajaa täyttämään henkilötietonsa erilliselle paperille, ilman omaa passiaan.

Ensilinjan tarkastuksessa virkailijalla on käytössään erilaisia välineitä, joilla hän voi varmistua asiakirjan aitoudesta. Oleellisempana on kuitenkin tietokoneeseen liitetty lukulaite, jonka avulla rajavartiomies voi tarkastaa henkilön tietoja.

[27] Ulkomaalaislaki, 2 luku, 2 momentti

Viranomainen käyttää rekistereitä siten, että hän vetää henkilötietosivun alalaidassa olevan konelukualueen konelukulaitteen läpi, joka on lukijaliitännän avulla liitetty kyselyjärjestelmään – ulkonettiin[28].

Ulkonetin avulla voidaan selvittää erilaisia tietoja yhteensä 12 eri rekisteristä. Yhdellä kyselyllä saadaan selville esimerkiksi tiedot mahdollisesta maahantulokiellosta ja tiedot passista sekä tarkastettua kadonneiden passien rekisteri.

Edellisten rekisterien lisäksi on Schengen–sopimuksen soveltamisen myötä tullut SIS – rekisteri. SIS–tietojärjestelmä on perustettu osana korvaavia toimenpiteitä sisärajatarkastusten poistuttua.
Kaikki Schengen-jäsenvaltiot ovat mukana järjestelmässä, ja kaikki SIS–rekisteriin syötettävät ilmoitukset tulevat tietoon kaikissa jäsenmaissa kansallisten SIRENE–toimistojen (Supplementary Information Request at the National Entries) kautta. SIS – rekisterissä on noin 10 miljoonaa kuulutusta. Niistä suurin osa koskee kadonneita asiakirjoja.

Henkilökuulutuksista, joita on noin 1,2 miljoonaa, 90 prosenttia koskee erilaisia maahanmuuttokieltoja. [29]

4.3 Johtopäätökset

Kuten jo aiemmin todettiin, rajanylittäjä kohtaa securityn rajavartiomiehen suorittaman maahantulotarkastuksen kautta. Tarkasteltaessa luvussa kaksi esillä olevaa taulukkoa voidaan rajatarkastus sijoittaa monenkin käsitteen yhteyteen. Esimerkiksi valtion ja organisaation etu on hyvinkin voimakkaasti laittoman maahantulon torjuntaan liittyvä asia.

Suurin osa rajanylityspaikoilla tapahtuvista laittomista ylityksistä tapahtuu siis väärillä asiakirjoilla tai vääriä tietoja antamalla. Väärien asiakirjojen hankkiminen vaatii useimmiten jo jonkinlaisen verkoston taakseen, koska hyvälaatuinen väärennös ei onnistu yksittäiseltä, asiaan perehtymättömältä henkilöltä helposti. Näihin tapauksiin liittyy siis varmasti jollain tavalla järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa.

[28] Keränen, sivu 49
[29] Sama, sivu 50

Asiakirjojen väärentäminen voi tapahtua monilla eri tavoilla. Helpoin tapa on yrittää vaihtaa asiakirjassa oleva kuva, ja tällä tavoin yrittää päästä ohi rajatarkastuksen.

Valitettavaa on, että joidenkin maiden virkamiehet ovat helposti lahjottavissa. Näiden viranomaisten kautta henkilö voi hankkia itselleen väärillä henkilötiedoilla oikeat matkustusasiakirjat. Näissä tapauksissa on henkilön kiinnijääminen erittäin epätodennäköistä.

Jos henkilöllä ei ole minkäänlaisia matkustusasiakirjoja, laittomasti rajanylityspaikan yli pyrkiminen voi tapahtua piiloutumalla ajoneuvoihin rakennettuihin salalokeroihin.
Näitä lokeroita ja luukkuja voi olla hankala löytää pelkän pintapuolisen tarkastelun tuloksena. Kuitenkin luukkujen rakentaminen normaaleihin henkilöautoihin on varsin hankalaa, mahdollisuuksien rajoittuessa käytännössä takakonttiin. Ajoneuvon saaminen tarkempaan tarkastukseen vaatii rajavartiomieheltä ammattitaitoa ja kokemusta. Kuitenkin rajanylityspaikkojen toiminnan on oltava joustavaa ja asiakaslähtöistä, joten jokaista ajoneuvoa ei voida tutkia pelkän tuntuman perusteella.
Päivittäistä rajavartijan työtä helpottavat varmatoimiset ja nopeat tietotekniikkajärjestelmät, joiden avulla on mahdollista selvittää henkilön tiedot. Kuitenkaan mikään järjestelmä ei voi täysin korvata asiantuntevasti toimivaa rajavartiomiestä.
Tehokkaalla ulkomaalaisvalvonnalla pyritään korvaamaan sisärajatarkastusten puuttuminen. Ulkomaalaisvalvonnan suorittaminen ei ole Rajavartiolaitoksessa systemaattista toimintaa.
Näkisin että ulkomaalaisvalvonnan korostaminen tulevaisuudessa olisi yksi huomioonotettava tehtävä. Rajaturvallisuus Suomen osalta on varsin luotettavaa ja tehokasta.

5. TORJUNTATOIMENPITEIDEN KYVYN MÄÄRITTÄMINEN

Rajavartiolaitoksessa on valtakunnallisesti noussut ajankohtaiseksi asiaksi kolmella tasalla tehtävät rajaturvallisuuskäskyt. Tällä käskyllä käsketään vuosittain suoritettavat toimenpiteet kullakin tasalla. Rajaturvallisuuskäskyllä määrättävät toimenpiteet pohjautuvat riskianalyysiin. Tällä riskianalyysillä pyritään löytämään omasta toiminnasta mahdolliset heikkoudet. Erilaisiin kysymyksiin vastaamisella pyritään parantamaan esimerkiksi oman vartioaseman toimintaa.
Koska vartiostojen välillä erilaisten tehtävien painopiste vaihtelee suuresti, on myös rajaturvallisuuskäskyn sisältö vartiostojen välillä vaihteleva. Esimerkiksi Pohjois-Suomen vartiostoissa erävalvontaa suoritetaan huomattavasti enemmän kuin Etelä-Suomen vartiostoissa, joten tämä seikka näkyy myös käskyn luonteessa.

Frontex määrittelee riskianalyysin perusteet seuraavasti:
"*Risk analysis means specific methodologies applied within the border services to support their task of external border control. This is done in order to facilitate improvements both on the managerial side (resources, training, facilities, equipment) and on the operational side (methods, indicators, profiles). On the strategic level risk analysis combines the relevant strategic intelligence products (threats and risk analysis combines and relevant strategic intelligence products (threats and risk assessments) with the results of operational- level risk analysis.*[30]"

5.1 Riskianalyysi

Laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjuminen on Rajavartiolaitoksen päätehtävä. Riskianalyysin avulla voidaan määrittää rajanylityspaikan tai rajavartioaseman kyvykkyys suorittaa omia tehtäviänsä. Riskianalyysissä otetaan huomioon myös muut rikollisuuden alueet, esimerkiksi ajoneuvorikollisuuden paljastaminen.
Kuten edellä mainittiin, Rajavartiolaitos jakaa riskianalyysijärjestelmän kolmelle eri tasolle. Strateginen taso tarkoittaa valtakunnallista tasoa, operatiivinen taso alueellista ja taktinen taso paikallista tasoa.

[30] Risk analysis for EU border guards, A tool for a knowledge based border management, Frontex

Tässä työssä keskitytään taktisen tason riskianalyysiin. Taktisen tason riskianalyysi tarkoittaa käytännössä rajavartioaseman tai rajanylityspaikan valmistelemaa riskianalyysiä.
Frontex määrittelee taktisen tason riskianalyysin merkityksen seuraavasti:
"Tactical: the real time measures concerning individual targets of intrest. This is "the real work", be it border checks, border surveillance, searches, intelligence or investigation. Many times applying good "tactics" requires skilful methods and thorough preparations. Systematic failing at this level would also jeopardize the operational and strategic success.[31]*"*

Riskianalyysillä tarkoitetaan toimintaa, jolla ennakoidaan Rajavartiolaitoksen lakisääteisten tehtävien hoitamiseen kohdistuvia haitallisena pidettäviä tapahtumia. [32]

Taktisen tason riskianalyysin avulla rajavartioasema pyrkii perustelemaan oman toimintansa tehokkuutta, selvittämään mahdolliset "aukot" omassa valvontajärjestelmässä sekä sijoittamaan voimavarat ja resurssit mahdollisimman tehokkaasti.

Riskianalyysin tavoitteena on vastata seuraaviin kysymyksiin:

- *Miten voimavarat on sijoitettu toimipisteiden kesken?*
    - *voimavarasiirtojen tarve miten voimavarat on sijoitettu toimipisteen sisällä?*
    - *sisäinen tehtäväjako*
- *Miten oma toiminta vaikuttaa epätoivottuun toimintaan?*
    - *oman toiminnan ohjaaminen*
- *Miten paljon epätoivottua toimintaa jää havaitsematta?*
    - *oman toiminnan ohjaaminen*
- *Onko järjestelmässä systemaattisia aukkoja?*
    - *aukkojen valvonta tai oman toiminnan ohjaaminen.*[33]

Tämän riskianalyysin avulla kukin rajavartioasema laatii rajaturvallisuuskäskyn, joka perustuu laadittuun riskianalyysiin.
Rajaturvallisuuskäskyn avulla määrätään rajavartioasemalla suoritettavista toimista yhdeksi vuodeksi eteenpäin.

---

[31] Risk analysis for EU border guards, A tool for a knowledge based border management, Frontex
[32] Napola, oppituntimateriaali
[33] Hirvonen, oppituntimateriaali

5.2 Paljastumistodennäköisyys

Riskianalyysin käytäntöön vieväksi tekijäksi voidaan sanoa paljastumistodennäköisyyden laskeminen. Paljastumistodennäköisyyden merkitys riskianalyysiä laadittaessa on merkittävä. Paljastumistodennäköisyyden avulla pyritään määrittämään rajanylityspaikan torjuntatoimenpiteiden tehokkuutta. Paljastumistodennäköisyyden laskeminen tarkoittaa käytännössä todennäköisyyslaskentaa, joka pohjautuu tilastoihin.
Tilastoista huomioidaan rajanylityspaikan kautta kulkeva ajoneuvo- ja henkilöliikenne.

Esimerkiksi rajanylityspaikalla voidaan laskea paljastumistodennäköisyys ajoneuvoliikenteen osalta:
100 ajoneuvoa, joissa 5 % on laitonta toimintaa. 5 % ajoneuvoista tarkastetaan. 0,05 x 100 x 0,05 = 0,25.[34]
Tämä tarkoittaa siis sitä, että kyseisillä suhteilla liikenteen, rikollisuuden ja tarkastusten välillä 0,25 ajoneuvoa jää kiinni.

Rajanylityskertojen kasvaessa on luonnollista, että kiinnijäämisen mahdollisuus kasvaa. Seuraavassa esimerkissä sama henkilö ylittää rajan viisi kertaa:
Paljastumistodennäköisyys (binomikaava) ainakin yksi jää kiinni ainakin kerran (n= ylityskertojen lkm):1-(yksikään ei jää kiinni)^n = 1 - (0,2373)^n, jos n=5, niin paljastumistodennäköisyys (ainakin yksi jää kiinni ainakin kerran) = 0,9992.[35]
Esimerkistä voidaan siis todeta, että nykyisillä toimenpiteillä viisi kertaa rajan ylittävä henkilö jää kiinni lähes varmasti.

Näillä perusteilla tehtyjen havaintojen pohjalta, jokainen työyksikkö pyrkii kohdentamaan valvontaansa ja tätä kautta toimimaan tehokkaammin.

---

[34] Hirvonen, oppituntimateriaali
[35] Sama

5.3 Johtopäätökset

Edellä esitetyn riskianalyysin tekeminen on Rajavartiolaitoksen toimintaympäristössä varsin uusi asia. Näkisin kuitenkin, että riskianalyysin ja rajaturvallisuuskäskyn merkitys tulee monipuolistumaan ja kasvamaan tulevaisuudessa. Koska paljastumistodennäköisyyden laskenta perustuu binomitodennäköisyyden laskentaan, voidaan sitä soveltaa myös muihin Rajavartiolaitoksen tehtäviin.

Riskianalyysillä pyritään määrittämään mahdollisimman tehokkaat tavat suorittaa päivittäisiä tehtäviä. Oikein kohdennettu valvonta on huomattavasti tehokkaampaa kuin pääpiirteittäin suoritettu valvonta. Riskianalyysistä muodostuu perusta rajaturvallisuuskäskyn tekemiselle, jolla käsketään mahdolliset painopistealueet kullakin asemalla.

Kuitenkaan rajatuvallisuuskäsky ei saa olla päivittäistä toimintaa ohjaava tekijä, vaan myös rajavartiomiehen suorittama päivittäinen profilointi on otettava huomioon.

Riskianalyysi on erittäin monitahoinen ja toimiva ratkaisu tarkastella työn laatua oman työyksikön sisällä.

Kyvykkyyden määrittäminen korostuu laittoman maahantulon monimuotoistuessa.

6. YHDISTELMÄ

Suomen asema laittoman maahantulon osana on toimia kauttakulkumaana. Suomesta on hyvät kulkuyhteydet muihin maihin, ja Schengenin säännöstön mukaiset sisärajatarkastukset helpottavat liikkumista.

Rajavartiolaitos johtavana rajaturvallisuusviranomaisena, keskittyy laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjuntaan. Euroopan unionin alueelle viety neliportainen rajaturvallisuus malli on toiminut käytännössä, ja sen markkinoiminen muihin maihin on onnistunut.
Näkisin että osaltaan torjuntatoimien onnistumiseen vaikuttaa Suomalaisten virkamiesten lahjomattomuus. Päivittäin tapahtuva rikostutkinta, tarkastukset ja valvontatehtävät ovat Rajavartiolaitoksen henkilökunnan tehtävien keskeisintä ydintä, joiden merkitystä ei voida väheksyä missään tilanteessa. Tehtävien on pystyttävä vastaamaan erilaisiin uhkiin ajankohtaisin menetelmin. Tämä hoidetaan monimuotoisilla kursseilla ja jatkokoulutuksilla.

Osa rajanylityspaikoilla tapahtuvista laittomista maahantuloista tapahtuu väärennetyillä asiakirjoilla. Ammattimaisesti väärennetyt asiakirjat ovat merkkinä järjestäytyneen rikollisuuden osuudesta asiaan. Väärien henkilötietojen havaitsemista helpottavat nopeat ja varmatoimiset viranomaisjärjestelmät. Kuitenkin keskeisenä tekijänä asiakirjaväärennösten havaitsemisessa on rajavartiomiehen oma motivaatio työnsä suorittamiseen.
Toinen keskeinen laittomien ylitysten muoto on salalokeroiden rakentaminen ajoneuvoihin. Luukkujen havaitseminen pelkän pintapuolisen tarkastelun avulla on lähes mahdotonta. Isot rakenteet esimerkiksi matkailuautoissa tai kuorma-autoissa voivat olla tarkasti suunniteltuja. Luukkujen todentaminen tapahtuu vasta, kun ajoneuvoa pystytään tarkastelemaan lähemmin. Jotta tähän tilanteeseen päästäisiin, vaaditaan rajavartiomieheltä ammattitaitoa ja kokemusta. Erilaisilla profiileilla pyritään rajaamaan tarkastettavien ajoneuvojen määrää. Koska rajanylityspaikoilla ylittäjien vuosimäärät ovat isoja, ei jokaista autoa voida tarkastaa.

Laiton maahantulo ja sen järjestäminen on niin sanottua piilorikollisuutta. Rikosilmoituksen tekijää ei yleensä jutuissa ole, joten rikos täytyy selvittää viranomaisvoimin.

Laiton maahantulo ja sen järjestäminen eivät eroa ilmiöinä kovinkaan paljoa toisistaan. Laittoman maahantulon järjestäminen on käytännössä jonkun henkilön toteuttama. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi väärennettyjen asiakirjojen välittämistä, mahdollisen vastaanottajan hankkimista tai henkilöiden piilottamista ajoneuvoon. Laittoman maahantulon järjestäminen on taloudellisesti kannattavaa bisnestä rikollisorganisaatioille.
Järjestäytyneen rikollisuuden toimintaperiaate on sama kuin normaaleillakin yhtiöillä ja yrityksillä. Näkisin, että myös tässä asiassa pätee kysynnän ja tarjonnan laki. Laitonta maahantulon järjestämistä tapahtuu niin kauan, kun siihen löytyy asiakkaita.

Suomessa käytössä olevan turvallisuus-käsitteen perusteella laitonta maahantuloa ja sen järjestämistä voidaan tarkastella varsin suurpiirteisesti. Kun käsitteet ovat ”purettuina” pienempiin kokonaisuuksiin, on asioiden liityntäpintojen havaitseminen helpompaa. Käsitteet safety ja security ovat havaittavissa rajavartiolaitoksen päivittäisissä toimissa.
Turvallisuutta heikentäviin uhkiin pyritään vastaamaan ajantasaisella riskianalyysillä.
Voitaisiinkin sanoa että rajavartiolaitoksen turvallisuustoimintaa johdetaan riskianalyysillä kartoitettujen uhkamallien kautta.
Rajanylityspaikkojen toiminnoilla on keskeinen vaikutus myös turvallisuuden tunteeseen. Väärin perustein maahan saapuvat henkilöt voivat syyllistyä erilaisiin rikoksiin, ja näin ollen heikentävät alueellisesti turvallisuuden tuntua.
Tällä voidaan katsoa olevan vaikutus myös rajavartiolaitoksen ulkoiseen kuvaan ja luotettavuuteen.

Laittoman maahantulon torjunnan kykyä todennetaan rajavartiostoissa tehtävien riskianalyysien ja rajaturvallisuuskäskyjen muodossa. Riskianalyysien sisältö on vaihdellut vuosien saatossa joillakin tavoilla, kuten myös itse käskynkin sisältö. Nykymuotoinen, kerran vuodessa valmisteltava käsky ei ole ollut kovin kauaa käytössä.
Näiden analyysien ja käskyjen perusteella määritellään kunkin työyksikön suurimmat uhat ja tämän perusteella voidaan voimavaroja kohdentaa mahdollisimman tehokkaasti. Riskianalyysin tekeminen taktisella tasalla on oiva apuväline havaita mahdolliset toiminnalliset aukot kunkin työyksikön sisällä. Tämän työkalun avulla voidaan suorittaa oikeita toimenpiteitä, oikeissa paikoissa, oikeaan aikaan.

Jos tarkastellaan riskianalyysin perusteella suoritettavia käytännön toimia ja turvallisuuden käsitteitä, voidaan niitä ”peilata” keskenään. Riskianalyysillä käskettäviä toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi uhat, jotka ovat security- käsitteeseen mukaisia. Esimerkiksi suurten juhlapyhien aikaan rajanylitysliikenne vilkastuu, joten mahdollisten ilkivalta ja tuhotöiden määrä voi hetkellisesti nousta. Tähän varaudutaan riskianalyysillä, joten security käsitteen mukaiseen uhkaan on näin ollen varauduttu jo ennalta. Samaa ajattelua voidaan soveltaa myös laittoman maahantulon ja sen järjestämisen osalta.

Jotta oman työyksikön riskianalyysi olisi mahdollisimman todenmukainen, on aseman päällikön omattava yhdessä vartioupseerien kanssa mahdollisimman ajantasainen tilannekuva oman työyksikkönsä osalta.
Päivittäisessä toiminnassa on kuitenkin huomioitava muuttuvat tilanteet, joten riskianalyysin perusteella valmisteltua rajaturvallisuuskäskyä ei saa pitää kaikkea toimintaa ohjaavana tekijänä.
Torjuntatoimenpiteiden kyvyn todentaminen kehittyy varmasti tulevaisuudessa uudelle tasolle.

Mielestäni olisi tarpeen kehitellä edelleen matemaattista kaavaa tai riskianalyysimallia, koska nykyinen perustuu paljon olettamuksien varaan. Näkisin että matemaattisen mallin tulisi olla sellainen, jota voitaisiin soveltaa Rajavartiolaitoksen tarpeeseen paremmin.
Näkisin tarpeelliseksi myös profiloinnin osalta tehtävät tutkimukset. Koen profiloinnin merkityksen erittäin suureksi osaksi rajavartiomiehen päivittäistä työtä, joten sen kehittämisen takia, sitä olisi tarpeen myös tutkia.

Kansallisesti Rajavartiolaitoksen toiminta on hyvin luotettavaa ja ammattimaista. Näkisin aiheeseen tutustuneena, että laittoman maahantulon ja sen järjestämisen torjunnan kyky on maassamme erittäin hyvällä tasolla.

7. LÄHTEET

PAINETUT LÄHTEET

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 562/2006, Henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta yhteisön säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö)

Frontex- opetusmateriaali, pdf- document
Risk analysis for EU border guards – A tool for a knowledge based border management opintomateriaali tekijän hallussa.

Hanén, Tom: Turvallisuusjohtaminen ja rajavartiolaitos: Yksittäisten onnettomuuksien tutkinnasta strategisten häiriöiden hallintaan, Diplomityö, Yleisesikuntaupseerikurssi 52, heinäkuu 2005

Heikkilä, Mikko: Järjestäytynyt rajat ylittävä rikollisuus- ilmiö, vastatoimet ja vaikutukset Suomeen, Pro gradu, Maalisuu 2007

Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen lisäpöytäkirja ihmiskaupan, erityisesti naisten ja lasten kaupan ehkäisemisestä, torjumisesta ja rankaisemisesta, 2001

Keränen, Mika: Matkustusasiakirjaväärennösten ja ihmissalakuljetusten paljastaminen rajatarkastuksissa, kandidaatin tutkielma, 2002,

Niemenkari, Arto: Rajaturvallisuus Euroopan unionissa, Raja- ja Merivartiokoulun julkaisusarja 1, Tutkimuksia nro 1 2003

Partanen, Petteri: Suomalainen turvallisuus- toimivallan tarkastelu Rajavartiolaitoksen näkökulmasta, Pro gradu- tutkielma, Syyskuu 2007

Pullat, Risto; Järjestäytynyt rikollisuus nyky-virossa ja naapurimaissa, poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 23, OYJ Edita, Helsinki 2003

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2004, Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2004,

Tuomi, Jouni, Sarajärvi, Anneli: laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, Gummerus kirjapaino, 2002

Turvallinen elämä jokaiselle, sisäisen turvallisuuden ohjelma, valtioneuvoston yleisistunto 8.5.2008, sisäasiainministeriön julkaisuja 16/2008

INTERNET LÄHTEET

Poliisi- tv:n kolumni: rikosylikomisario Jaakko Sonck, KRP; www- sivu, [http://ww.yle.fi/poliisitv/kolumnit.php?sivu=kolumni_ihmiskauppa]

Suomi.Fi – Maahanmuutto, www- sivu [http://www.suomi.fi/suomifi/suomi/aiheet/maahan_ja_maastamuutto/maahanmuutto/index.html], viitattu 9.8.2008

Eduskunnan www-sivut
http://www.eduskunta.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/kk_465_2008p.shtml
kk 465/2008 vp- Esa Lahtela sd, kirjallinen kysymys 465/2008 vp, hallituksen linja Suomen ja Venäjän välisessä viisumikysymyksessä

Sisäasiainministeriön www-sivut
http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/turva/home.nsf/files/rajaturva/$file/rajaturva.pdf

Finlex- Valtion säädöstietopankki
Rajavartiolaki:
http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050578?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=rajavartiolaki
Ulkomaalaislaki:
http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ulkomaalaislaki
Rikoslaki:
http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=rikoslaki

Puolustusvoimien www-sivut
Tietoja Suomen kokonaismaanpuolustuksesta 2006- Suomen toimintaympäristö ja sen muutos, http://www.mil.fi/perustietoa/julkaisut/kokonaismaanpuolustus/1/1_8.html

Rajavartiolaitoksen www-sivut
http://www.merivartiosto.fi/rvl/slmv/hom.snf/pages/7161B2A4EE50C596C2256FF1004A03EA?opendocument],

LUENNOT

Anttonen, Timo:
luento Raja- ja merivartiokoulun Imatran koulutuskeskuksessa 16.02.2009.
Luentomateriaali tekijän hallussa

Hirvonen, Tero:
luento Raja- ja merivartiokoulun Imatran koulutuskeskuksessa 05.09.2008.
Luentomateriaali tekijän hallussa.

Napola, Jussi: Luento Raja- ja Merivartiokoulun Imatran koulutuskeskuksessa 10.10.2008. Luentomateriaali tekijän hallussa.